

ÇAĞDAŞ TÜRK KLARNET EDEBİYATININ DURUMU: SANATÇILAR, EĞİTİMCİLER VE BESTECİLER YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Harun KESKİN¹

ÖZ

Cumhuriyetin ilanı sonrasında yaşanan Türkiye batılılaşma hareketinde müzik en üst seviyede ilgi görmüş ve yeni bir müzik anlayışının inşasında kurumlaşmıştır. Bu ilgi sonrasında besteciler yetişmiş, okullar açılmıştır. 19. yüzyılın başlarında ülkemize askeri bandoyla giren klarnet, sistemli bir konservatuvar eğitimiyle günümüze dek varlığını sürdürmüştür. Bugün konservatuvarlarda orkestralar için klarnet icracısı ve uluslararası müzik dünyasında boy gösteren solist klarnetçiler yetişmektedir. Klarnetin bu varlığı, yanında klarnet edebiyatının da gelişimini doğurmuştur. Türk beşlerinden bu yana onlarca besteci 100'e yakın klarnet eseri bestelemiştir. Toplam 7 adet klarnet konçertosu ve onlarca oda müziği eseriyle çağdaş Türk klarnet edebiyatı önemli bir hazneye sahiptir. Betimsel kapsamda bir tarama çalışması olan bu araştırmada; ilk olarak çağdaş Türk klarnet edebiyatı eserleri listelenmiştir ve devlet senfoni orkestralarının programlarında, Türk bestecilerinin konçertolarına yer verirken klarnete ne kadar yer verildiği incelenmiştir. Klarnet konçertosu besteleyen 2 besteci, konservatuvarlarda görev yapan 3 klarnet eğitimcisi ve orkestralarda görev yapan 6 klarnet sanatçısıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanarak, çağdaş Türk klarnet edebiyatının durumu ile ilgili verilerin toplanmasına yönelik görüşülmüştür. Elde edilen veriler ışığında; çağdaş Türk klarnet edebiyatının gelişmekte olduğu, yeni eserlerin tanınması için daha fazla gayret gerektiği anlaşılmıştır. Orkestraların Türk klarnet konçertolarına daha fazla yer vermeleri, bu edebiyatın güçlenmesi için temel teşkil edecektir. Bestecilerin sonat, sonatin gibi solo klarnet eserleri bestelemeleri ve klarnet için Türk motiflerinden beslenmiş etütlerin bestelenmesi önemli bir eksikliği gidereceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çağdaş Klarnet Edebiyatı, Klarnet Eğitimi, Klarnet Müziği

Keskin, Harun. "Çağdaş Türk Klarnet Edebiyatının Durumu: Sanatçılar, Eğitimciler ve Besteciler Yönünden Değerlendirilmesi". *İdil* 6.30 (2017):823-846

Keskin, H. (2017). "Çağdaş Türk Klarnet Edebiyatının Durumu: Sanatçılar, Eğitimciler ve Besteciler Yönünden Değerlendirilmesi"*idil* 6.30 (2017): 823-846

¹ Arş.Gör., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, harunkeskin(at)mu.edu.tr

THE STATE OF THE CONTEMPORARY TURKISH CLARINET LITERATURE ON CLARINET: ASSASSMENTS BY PERFORMERS, EDUCATORS AND COMPOSERS

ABSTRACT

During the westernization movements in Turkey after it became a republic, music was given the utmost attention and a new understanding of music was developed. This attention gave way to opening new schools and raising new musicians. The clarinet that came into our country with military marching bands at the start of the 19th century, still subsists to this day thanks to the systematic conservatoire education. Today in conservatoires, clarinet players are raised for orchestras and many of them are known in the music world on an international level. Clarinet's strong existance caused for a literature on clarinet to be born. Since the time of the pioneers of western classical music in Turkey, Turkish Five, tens of composers composed around a hundred works for clarinet. With 7 clarinet concerto and many chamber music compositions, Turkish literature on clarinet has an important treasure. In this work, which is a descriptive survey research, firstly contemporary Turkish literature works on clarinet is listed and then how many compositions for clarinet out of all concertos of Turkish composers are used in state concertos is studied. To gather information about the state of contemporary Turkish literature on clarinet, a semi structured interview that has included 2 composers that composed clarinet concertos, 3 clarinet educator working in conservatoires and 6 clarinet player that work in orchestras, has been conducted. In the light of the information that was gathered, it is understood that Turkish literature on clarinet is developing and more effort is needed for the new works in this field to be well known. For this field of literature to develop, orchestras' giving more place to Turkish clarinet concertos is the key. Composers composing more works like solo sonatas and sonatins for clarinet and studies for clarinet that feed on Turkish themes will make up this important shortage in this field.

Keywords: Contemporary literature on clarinet, Clarinet education, Clarinet music

GİRİŞ

Tahta üflemeli bir çalgı olan klarnet, 18. yüzyılın başlarında Alman çalgı yapımcısı Johann Christoph Denner tarafından geliştirilmiştir. Çalgının atası şalümo denilen bir Avrupa halk çalgısıdır. “Kesin olarak biliyoruz ki Denner klarneti, şalümoyu geliştirerek ortaya çıkarmıştır” (Pino, 1980: 198). Tek kamışlı olan ve silindirik bir boru şeklindeki bu çalgının gelişim süreci 18. ve 19. yüzyıldan 20. yüzyılın başlarına kadar sürmüştür. Yıllar içinde çeşitli saz yapımcılarının farklı mekanizmalarda klarnet yapma denemeleri başarılı olsa da Boehm sistem klarnetler dünyada en yaygın kullanılanlardır. Si bemol, la, mi bemol, sol ve basklarnet en fazla tanınan klarnetlerdir. Başka hiçbir çalgının klarnet kadar geniş ve çeşitli bir ailesi yoktur (Lawson, 1995:33). Klarnet, her geçen yüzyılda kullanım alanını geliştirmiş ve çok sevilen bir çalgı haline gelmiştir. Kontrol edilebilir ses gürlüğü; klarneti küçük bir odada da, büyük bir konser salonunda da kullanışlı hale getirmiştir (Lawson, 1995:75). Klarnet bugün klasik müziğin önemli bir çalgısıdır. Yaklaşık üç yüzyıldır tüm müzik tarzlarında ve formlarında büyük bir rol oynayan klarnet; en yumuşak dinamikleri çalabilen, farklı ses renklerini sunabilen, büyük aralıkların rahatça çalınabildiği bir çalgıdır (Hoyt, 2010:2).

Klarnet diğer birçok çalgıya göre daha genç bir çalgıdır. Keman ya da piyano gibi köklü çalgıların repertuarlarıyla boy ölçüşemez olsa da; 1700’lerin başından itibaren yaklaşık 300 yıllık varlığıyla büyük bir repertuvara sahiptir. Klarneti ve müziğini; solo eserlerde, oda müziği eserlerinde ve orkestranın içinde işitebiliriz. Klarnet müziğinin günümüze dek aktarılmasında ve varlığını sürdürmesinde en büyük rolün; bestecilere ve ardından bu çalgıyı virtüöz derecesinde çalıp, bunun yanında metodik öğretim yöntemlerini geliştiren klarnet icracılarına ait olduğu söylenebilir. Klarnet müziği bestecileri ve klarnet müziği tarihi incelendiğinde; bestecilerin virtüözlerden etkilendikleri görülebilir. “Bu etkiyi yaratan en seçkin örneklerden bazıları Karl Stamitz’i Joseph Beer’ın, Mozart’ı Anton Stadler’in, Spohr’u Simon Hermestadt’in, Weber’i Heinrich Baermann’ın ve Brahms’ı Richard Mühlfeld’in etkilemesidir”(Lawson, 1995:92).

Pino’ya göre (1980:232) klarnet tarihsel olarak, kullanımı ve gelişimi bakımından dört periodya ayrılır:

- 1. Periyod (1700-1790): Tanınma mücadelesi, ilk solo eserlerin bestelenmesi, klarnetin oda müziğine ve orkestraya dahil olması,
- 2. Periyod (1790-1820): Üflemeli çalgıların altın çağı ve özellikle klarnet için verimli bir dönem: Wolfgang Amadeus Mozart, Ludwig van Beethoven, Carl Mario von Weber ve Louis Spohr’un klarneti çok bereketli kullanmaları; klarnetin kendini ortaya koyarak üflemeli çalgılar ailesinin eşit bir üyesi olması,

- 3. Periyod (1820-1910): Romantik müziğin zirve yaptığı bu zaman diliminde hiçbir üflemeli çalgı; solo ya da oda müziğinde öne çıkmamıştır. Ancak bu periyodda, orkestra partilerinde o güne dek yazılan en güzel operatik ve senfonik klarinet partileri yazılmıştır: Hector Berlioz'dan Gustav Mahler'e, Richard Wagner'e, Robert Schumann'a, Felix Mendelssohn'a, Anton Dvorak'a, Johannes Brahms'tan Richard Strauss'a kadar ve daha birçok bestecinin eserlerinde bunu görebiliriz. Bu dönemde oda müziği her ne kadar yaylılar ve piyano eşlikli yaylılar için yoğunlukla yazılmış olsa da, klarinet diğer üflemeli çalgılara göre daha şanslıydı. Bunun göstergesi ise Brahms'ın o muhteşem klarinetli oda müziği eserlerini bu dönemde yazmış olmasıdır.
- 4. Periyod (1910-): Bütün müzik stillerinde klarinetin kullanıldığı ve klarinet müziğinin hiç olmadığı kadar yaygınlaştığını görüyoruz. (1980:232)

Klarinetin ortaya çıkışı ile bu çalgının orkestra müziğinde yer alması, klarinet için ilk metotların yazılması 1700'lü yılların ilk yıllarında meydana gelmiştir. "1710'da Reinhold Keiser'in Croesus adlı operasında ilk klarinet notalarına rastlanmaktadır" (Pino, 1980: 234). Bir çalgının varlığı o çalgıya yönelik metotların ve solo eserlerin de ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. 1700'lerin başlarında ilk klarinet metotları ve 1740'ların sonlarında ilk klarinet konçertoları yazılmıştır. Klarinet müziği tarihine baktığımızda çok ünlü eserlere ve bestecilere rastlarız. Mozart en tanınmış ve beğenilen klarinet konçertosunu bestelemiş, Beethoven klarinete hiç solo sonat ya da konçerto yazmamasına rağmen orkestra eserlerinde klarinete çok etkili sololar yazmıştır. Anton Reicha yaklaşık 24 adet üflemeli beşli yazmış, Weber 1. ve 2. konçertolarının yanında konçertino ve oda müzikleri bestelemiştir. Klarinet tanındıkça, literatürü geliştikçe bestecilerin ilgisini çekmeye devam etmiştir. İlerleyen yıllarda ise klarinet müziği repertuar ve kullanım çeşitliliği bakımından büyümeye, gelişmeye devam etmiştir. "20. yüzyıl klarinet müziği için en üretken yüzyıl aralığı olmuştur" (Hoyt, 2010:6).

Ülkemizde de klarinet müziği, repertuarı açısından 20. Yüzyılda en verimli dönemini yaşamıştır. Klarinetin kültürümüzde ve müzik yaşantımızda yer alması ise yaklaşık bir asır daha geriye dayanmaktadır. 1826 yılında, Osmanlı Hükümdarlığı döneminde askeri bir bando olarak kurulan Muzika-i Humayün; klarinetin ülkemizde resmi olarak kullanıldığı ilk müzik topluluğudur denilebilir. Bu topluluğun faaliyetleri yoluyla klarinet zamanla tanınmış, sevilmiş ve farklı bir form kazanarak günümüzde geleneksel müziğimizde de yer etmiştir. Osmanlı'dan sonra Cumhuriyetin kurulması ile yeni bir müzik anlayışı benimsenmiş; bu yönde gerekli atılımlar yapılmıştır. Osmanlı'dan devralınan müzik eğitim kurumlarının sayıca yetersizliği ve ulusal müzik bağlamında yeni ihtiyaçların doğması en üst seviyede tartışılan bir konu haline gelmiştir. "Cumhuriyet Dönemi içinde ulusal müziğin yaratılması, öğretilmesi ve yaygınlaştırılması amacıyla ilgilendiği alana göre eğitim kurumları dikkatle ele alınmış ve bu amaçla gerçekleştirilecek olan çalışmalara başlanmıştır" (Şahin ve Duman, 2008:265). Bu gelişmeler sonrası batı müziği tekniğinden yararlanan ulusal bir müzik eğitimi anlayışı benimsenmiş ve bu doğrultuda yeni bir kurum olarak ilk

önce Musiki Muallim Mektebi ve ardından 1936'da Ankara Devlet Konservatuvarı kurulmuştur. "Müzik kolu, kompozisyon ve orkestra yönetmenliği; piyano, org, arp; yaylı çalgılar; üflemeli ve vurma çalgılar; şan dallarından oluşmuştur" (Şahin ve Duman, 2008:268). Böylece klarnet bir devlet konservatuvarında ilk defa öğretilmeye başlamıştır. Yıllar içinde yeni müzik anlayışının yaygınlaşması için kurulan devlet senfoni orkestraları ve devlet opera ve balelerinin sayısı arttıkça; bu orkestralar için icracı yetiştirme ihtiyacı büyümüş ve açılan konservatuvar sayısı artmıştır. Klarnet eğitimi konservatuvarların yanında; askeri bando okulunda sürekli, müzik öğretmenliği anabilim dallarında ise zamanla artarak çok sesli müziğimizde kullanım alanı gelişmiştir.

Ülkemizde programlı bir klarnet eğitimi, gelişmiş batı ülkelerinden yaklaşık 100 yıl sonra başlamıştır. Burada konservatuvar gibi işlev görmüş askeri bando geleneği hariç tutulabilir çünkü askeri bando müziğinde klarnetin kullanımı ve bunun eğitimi ayrı bir araştırma kapsamı ve konusu olarak düşünülmelidir. Çalgı eğitiminin metodik ilerleyişinde en önemli kaynaklar metotlar, etütler, oda müziği eserleri, solo eserler ve teorik kitaplardır. Yukarıda da belirtildiği gibi klarnet hem eğitim kurumlarında hem de orkestralarda kullanılmaktadır.

İlgili literatüre bakıldığında çağdaş klarnet müziğine yönelik;

- Merve Nuvasil'in 2010'da yaptığı yüksek lisans tezi; Saygun "Horon", Manav "Klarinet için Taksim", Taviloğlu "Klarinet Konçertosu", Erdener "Klarinet Konçertosu" Klarinet Edebiyatındaki Dört Türk Yapıtı,
- Tayfun Zafer'in 2009'da yaptığı yüksek lisans tezi; İstemihan Taviloğlu Türk Klarinet Konçertosu'nun Form ve İcra Açısından İncelenmesi,
- Ebru Mine Sonakın'ın 2009'da yaptığı sanatta yeterlilik tezi; İlhan Usmanbaş'ın Klarinet ve Piyano için Üç Sonatin'i (Üç Sonatin'in Çalgı ve Yazı Teknikleri Bakımından Bestecinin Diğer Klarinet Müzikleriyle Ele Alınması),
- Hatıra Ahmedli Cafer'in 2002'de yayınlanan makalesi; Turgay Erdener'in Klarinet Konçertosu'nun Form Analizi adında 2 yüksek lisans tezi, çalışmalarına rastlanmaktadır.

Anlaşılmaktadır ki; ülkemizde Türk Çağdaş Klarinet Müziği ile ilgili sınırlı sayıda çalışma yapılmıştır. Yapılan çalışmalar Çağdaş Türk Klarinet Edebiyatının tanınmış eserlerinin incelemelerini kapsamaktadır.

Bu doğrultuda bu araştırmanın amacı; Türkiye'de Türk Çağdaş Klarinet Müziğinin seslendirilmesi, klarnet eğitiminde kullanılması ve besteleme açısından durumunu ortaya koymaktır. Bu amaçla yanıtları aranan araştırma soruları aşağıdaki gibidir.

1. Cumhuriyet döneminden itibaren çağdaş klarnet müziği için yapılan besteler nelerdir ve kaç adet klarnet konçertosu vardır?
2. Devlet Senfoni Orkestraları programlarında Türk klarnet konçertolarına ne kadar yer veriyor ve genelde hangi Türk bestecilerin konçertoları seslendiriliyor?
3. Konservatuvarda görevli klarnet eğitimcilerinin Türk çağdaş klarnet müziği eserlerinin konservatuvarlarda kullanılma durumu ile ilgili görüşleri nelerdir?
4. Klarnet konçertosu besteleyen Türk bestecilerin, çağdaş Türk klarnet eserlerinin seslendirilmesi ve klarnet eğitiminde kullanılma durumu ile ilgili görüşleri nelerdir?
5. Orkestralarda görev alan klarnet sanatçılarının çağdaş Türk klarnet müziğini tanıma ve icra etme durumları nedir?

Bu araştırmada verilerin elde edilmesinde belli sınırlandırmalar yapılmıştır, sınırlılıklar aşağıdaki gibidir.

- Türk Çağdaş Klarnet Müziği bestecileri ve eserleri,
- Cumhuriyet döneminden itibaren klarnet için yazılmış konçertolar ve en fazla beş çalgıdan oluşan oda müziği eserleri,
- Devlet Senfoni Orkestralarının Web sayfalarından ulaşılabilen yıllık konser programları,
- Batı müziği konservatuvarlarında görev yapan klarnet eğitimcilerinden ulaşılabilenler,
- Klarnet konçertosu besteleyen Türk bestecilerden ulaşılabilenler,
- 2017 yılı Ocak ayında elde edilmiş veriler,
- Senfoni orkestralarında görev yapan klarnet sanatçılarından ulaşılabilenler ile sınırlıdır.

2. YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışma betimsel kapsamda yürütülen bir tarama araştırmasıdır. "Tarama araştırmalarının amacı genellikle araştırma konusu ile ilgili var olan durumun fotoğrafını çekerek bir betimleme yapmaktır" (Büyüköztürk, 2009:232).

Ayrıca konuyla ilgili daha derinlemesine bilgi edinmek amacıyla nitel araştırma kapsamında görüşme yöntemi kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmannın çalışma grubunu; verilerin elde edilmesine yönelik klarnet konçertosu bestelemiş olan besteciler, çeşitli senfoni orkestralarında görev yapan klarnet sanatçıları ve konservatuvarlarda görev yapan klarnet eğitimcileri oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Türkiye’de orkestraların, hangi Türk bestecilerin çalgı için yazılmış orkestra eşlikli konçertolarını çaldıklarını öğrenmek amacıyla; devlet senfoni orkestralarının web sayfalarında yer alan yıllık programları taranmıştır. Çağdaş Türk müziği bestecilerinin tüm besteleri taranmış ve aralarından solo klarnet, orkestra eşlikli klarnet ve de klarnetli oda müziği eserleri listelenmiştir. Klarnet konçertosu bestelemiş besteciler, klarnet sanatçıları ve klarnet eğitimcilerinin görüşlerini öğrenmek amacıyla her üç grup için yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alacak 6’şar soru hazırlanmıştır. Toplam 11 kişiden 9’uyla telefon görüşmesi yapılarak, kalan 2’siyle e-posta yoluyla veriler toplanmıştır. Görüşme yapılan klarnet sanatçıları Bilkent Senfoni Orkestrası, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası, İstanbul Opera ve Bale Orkestrası, Eskişehir Belediyesi Senfoni Orkestrası, Samsun Opera ve Bale Orkestrası, Anadolu Üniversitesi Senfoni Orkestrasında görev yapan 6 klarnet sanatçısıdır. Klarnet eğitimcileri ise Hacettepe Devlet Konservatuvarı, Bilkent Konservatuvar ve Edirne Konservatuvarda görev yapan 3 klarnet eğitimcisinden oluşmaktadır. Klarnet konçertosu besteleyen 2 besteci ile telefonla görüşülerek görüşme formu uygulanmıştır. Yapılan görüşmeler sonucu oluşturulan tablolarda klarnet sanatçıları için “S” kısaltması; klarnet eğitimcileri için “E” kısaltması; klarnet konçertosu besteleyen besteciler için “B” kısaltması kullanılmıştır. Her bir sanatçı/eğitimci/besteci için kısaltmanın yanına ayrı bir sayı verilmiştir.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada; Cumhuriyet Dönemi Türk Çağdaş Klarnet Müziği eserleri listelenmiş ve tablolaştırılmıştır. Orkestraların yıllık konser programlarında hangi Türk bestecilerin çalgı için yazılmış konçertolarının yer aldığı liste tablolaştırılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen veriler besteci, sanatçı ve eğitimci kategorilerine ayrılmış ve bu kategorilere göre tablolaştırılmıştır. Ortaya çıkan tablolar betimsel olarak yorumlanmış, sanatçı/eğitimci/besteci görüşleri ise yorumlanmış ve tartışılmıştır.

3. BULGULAR

1. Araştırma Sorusu:

Cumhuriyet döneminden itibaren çağdaş klarnet müziği için yapılan besteler nelerdir ve kaç adet klarnet konçertosu vardır?

Tablo 1.

Cumhuriyet Dönemi Klarnet Eserleri ve Besteciler

BESTECİ ADI ve SOYADI	ESER ADI
Ahmet Adnan SAYGUN	1- Klarnet, Saksafon, Piyano ve Vurmalı Çalgılar İçin Müzik
	2- Üflemeli Beşli
	3- Trio: Obua, Klarnet ve Arp
	4- Trio: Klarnet, Obua ve Piyano
	5- "Horon": Klarnet ve Piyano (sonradan uyarlanmıştır)
	6- "Sezişler": İki Klarnet
Necil Kazım AKSES	Trio "Allegro Feroce": Klarnet, Saksafon ve Piyano
Ertuğrul Oğuz FIRAT	1- Üçlü Sonat: Keman, Klarnet ve Piyano
	2- "Eğlenceler": Klarnet ve Piyano
	3- "Anadolu Mayası": Klarnet ve Piyano
	4- "Yivcil Morun Seslenişi": Klarnet ve Piyano
	5- "Bağımsız Çağırğılar": Klarnet, Viyola ve Piyano
	6- "Coşku Basamakları": Bas Tuba, Fagot ve Klarnet için Konçerto
Mithat FENMEN	1- "Trio": Soprano, Klarnet ve Piyano
	2- "Kuartet": Flüt, Obua, Klarnet ve Fagot
Ekrem Zeki ÜN	1- "Söyleşi": Obua ve Klarnet

	2- "Trio": Obua, Klarnet ve Piyano
İlhan USMANBAŞ	1- Kentet: Klarnet ve Yaylı Kuartet
	2- Üç Sonatin: Klarnet ve Piyano
	3- "Üç Parça": Klarnet ve Viyolonsel
	4- "Monoritmica": 4 klarnet
İlhan MİMAROĞLU	1- "Monologlar": Klarnet ve Viyola
İstemihan TAVİLOĞLU	1- Türk Klarinet Konçertosu
Fazıl SAY	1- Sonat: Klarnet ve Piyano
	2- "Alevi Dedeleri Rakı Masasında" Üflemeli Beşli
	3- "Hayyam" Klarinet Konçertosu
Babür TONGUR	1- Sonat: Klarnet ve Piyano
	2- "Birdus Petrelum" Üflemeli Beşli: Obua, Klarnet, Alto Saksafon, Bas klarnet ve Fagot
Cengiz TANÇ	1- "Beşil": Üflemeli Beşli
Muhiddin DÜRRÜOĞLU	1- "Varioactivite": 4 klarnet
Necati GEDİKLİ	1- "Beşil": Üflemeli Beşli
Emre DÜNDAR	1- "Derbeder": Klarnet ve Piyano
	2- Trio: Obua, Klarnet ve Fagot
Betin GÜNEŞ	1- Klarinet Konçertosu
	2- Arena: Klarnet ve Piyano
Özkan MANAV	1- "Taksim": Klarnet
	2- "Beş Klarinet için Dört Parça"
	3- "Gezintiler": İki Obua, İki Klarnet ve Alto Saksafon

Hasan UÇARSU	1- "Bosna Ormanlarından Rüzgarlar": Tahta Üfleme Çalgılar Beşlisi
	2- "Gizemli Parçalar": Mezzo soprano, Klarinet, Viyola ve Vurmalı Çalgılar
	3- "Eski İstanbul'un Arka Sokaklarında": Kanun, Viyolonsel, Klarinet, Arp ve Vurmalı Çalgılar
Turgay ERDENER	1- Klarinet Konçertosu
	2- "Beş Özgür Parça": Klarinet ve Piyano
Selman ADA	1- "Cazibe Valsi": Klarinet ve Piyano
	2- "Karcığar Oyun Havası 2": Nefesli Beşli
	3- "Süit": Üflemeli Beşli
	4- "Rapsodi": Klarinet ve orkestra
Mehmet NEMUTLU	1- "İshak'ın Meseli": Arp, Klarinet ve Korno
Zeynep GEDİZLİOĞLU	1- "Dengesiz Denklemler": Klarinet ve Viyolonsel
	2- "Seslenişler": Klarinet
	3- "Trio": Obua, Klarinet ve Fagot
Sıdıka ÖZDİL	1- "Resistanece of a Dream": Üflemeli Beşli
İtteriş SUN	1- Üflemeli Çalgılar için Kentet
Hasan Niyazi TURA	1- Klarinet Konçertosu
Özge Gülbey USTA	1- "Klarnete Atf": Klarinet Konçertosu
	2- "Rüzgar": Nefesli Dörtlü
	3- "Yaşam": Nefesli Beşli
	4- "Geçit Töreni": Nefesli Beşli
Armağan DURDAĞ	1- "Taylan": Klarinet, Viyolonsel ve Piyano
Evrin DEMİREL	1- "Molto Reflexivo": Klarinet ve Piyano

	2- Klarnet Konçertosu
	3- "The Lake": Soprano, Klarnet, Viyola, Piyano
	4- "Kwintolen"-Beşli: Obua, Klarnet, Alto Saksafon, Bas Klarnet, Fagot
	5- "Saz Semaisi No:1": Mib. Klarnet, Keman, Piyano
	6- "Molto Reflexivo No:2": Klarnet ve Piyano
Meliha DOĞUDUYAL	1- "Longing": Klarnet ve Piyano
	2- "Abime": Klarnet ve Piyano
	3- Üflemeli Beşli
Utku AŞUROĞLU	1- "For Examples": Klarnet ve Viyola
	2- "Vivaldi": Klarnet, viyolonsel, piyano
Erberk ERYILMAZ	1- "Burlesco": Klarnet ve Piyano
	2- "Miniatures Set No:1": Klarnet, Keman, Piyano
	3- "Miniatures Set No:2": Klarnet ve Piyano
	4- "Miniatures Set No:3": Klarnet ve Piyano
	5- "Thracian Airs of Besime Sultan": Solo Klarnet ve Orkestra
Önder ÖZKOÇ	1- "Rondo": Klarnet ve Piyano
İlhan BARAN	1- "Demet: Üflemeli Beşli
Muammer SUN	1- "Serpinti": Üflemeli Beşli
Mesruh SAVAŞ	1- "Üç Dans": Keman, klarnet ve Piyano
	2- "Üç Minyatür": Klarnet ve Piyano
	3- Tahta Nefesliler Beşlisi

Toplam 7 adet klarnet konçertosu bestelenmiştir.

Tablo 2.

7 Türk Klarnet Konçertosu ve Bestecileri

BESTECİ ADI ve SOYADI	ESER ADI
İstemihan TAVİLOĞLU	Türk Klarinet Konçertosu
Turgay ERDENER	Klarnet Konçertosu
Betin GÜNEŞ	Klarnet Konçertosu
Fazıl SAY	"Hayyam" Klarnet Konçertosu
Hasan Niyazi TURA	Klarnet Konçertosu
Özge Gülbey USTA	"Klarnete Atıf": Klarnet Konçertosu
Evrin DEMİREL	Klarnet Konçertosu

2. Araştırma Sorusu:

Devlet Senfoni Orkestralarında Türk Klarnet Konçertosu Çalınma oranı nedir ve hangi Türk bestecilerin orkestra eşlikli konçertoları seslendirilmiştir?

Tablo 3.

CUMHURBAŞKANLIĞI SENFONİ ORKESTRASI (2014-15 Sezonundan 2016-17 Sezonuna Kadar)

Tarih	Eser	Besteci
09.04.2015	Keman Konçertosu Op.44	Ahmet Adnan SAYGUN
21.05.2015	Keman Konçertosu	Yalçın TURA
05.11.2015	Viyolonsel Konçertosu Op.74	Ahmet Adnan SAYGUN
10.12.2015	Keman Konçertosu	Selman ADA
28.01.2016	Piyano Konçertosu	Ulvi Cemal ERKİN

01.04.2016	Piyano Konçertosu Op.34	Ahmet Adnan SAYGUN
11.05.2017	Keman Konçertosu	Ulvi Cemal ERKİN

Tablo 4.

İSTANBUL DEVLET SENFONİ ORKESTRASI (2014-15 Sezonundan 2016-17 Sezonuna Kadar)

Tarih	Eser	Besteci
22.05.2015	Keman Konçertosu (Haremde 1001 Gece)	Fazıl SAY
03.03.2017	Piyano Konçertosu	Ulvi Cemal ERKİN
14.04.2017	Keman ve 10 Yaylı Saz için Oyun Havaları	Yalçın TURA
14.04.2017	Trompet Konçertosu	Yalçın TURA

Tablo 5.

İZMİR DEVLET SENFONİ ORKESTRASI (2016/17 Sezonu)

Tarih	Eser	Besteci
04.11.2016	Kanun Konçertosu	Ferit ALNAR
06.01.2017	Piyano Konçertosu No:1	Ahmet Adnan SAYGUN
24.02.2017	Keman Konçertosu	Hasan Niyazi TURA

Tablo 6.

BURSA DEVLET SENFONİ ORKESTRASI (2016/17 Sezonu)

Tarih	Eser	Besteci
04.05.2017	Keman Konçertosu	Ulvi Cemal ERKİN

Tablo 7.

ANTALYA DEVLET SENFONİ ORKESTRASI (2013/14 Sezonundan 2016/17 Sezonuna Kadar)

Tarih	Eser	Besteci
08.11.2013	Su Konçertosu (Piyano)	Fazıl SAY
20.12.2013	Piyano Konçertosu	Ulvi Cemal ERKİN
07.03.2014	Keman Konçertosu	Oğuzhan BALCI
17.04.2014	Keman Konçertosu	Ulvi Cemal ERKİN
07.11.2014	Piyano Konçertosu	Ulvi Cemal ERKİN
06.03.2015	Piyano Konçertosu	Ateş PARS
27.03.2015	Klarnet Konçertosu	Hasan Niyazi TURA
04.12.2015	Keman Konçertosu	Bülent TARCAN
09.12.2016	Keman Konçertosu	Bülent TARCAN

Tablo 8.

ÇUKUROVA DEVLET SENFONİ ORKESTRASI (2007/08 Sezonundan 2016/17 Sezonuna Kadar)

Tarih	Eser	Besteci
19.10.2007	Piyano Konçertosu	Ahmet Adnan SAYGUN
15.12.2007	Klarnet Konçertosu	İstemihan TAVİLOĞLU
21.03.2008	Korno ve Trombon İçin "Ağır"	Betin GÜNEŞ
08.01.2010	Keman Konçertosu La minör	Ulvi Cemal ERKİN
08.01.2010	Viyolonsel Konçertosu	Necip Celal ANDEL
29.01.2010	Keman Konçertosu	Oğuzhan BALCI

12.10.2012	Bağlama Konçertosu	Cengiz ÖZDEMİR
14.02.2013	Alto Trombon Konçertosu	Betin GÜNEŞ
13.12.2013	Keman Konçertosu La minör	Ulvi Cemal ERKİN
24.02.2017	Piyano Konçertosu "Mirela"	Eda AND

Tablolar incelendiğinde; devlet senfoni orkestralarının toplam 2 defa klarnet konçertosu seslendirdiği görülmektedir.

3. Araştırma Sorusu:

Konservatuvarda görevli klarnet eğitimcilerinin Türk çağdaş klarnet müziği eserlerinin klarnet eğitiminde kullanılma durumu ile ilgili görüşleri nelerdir?

Tablo 9.

Klarnet Eğitimcilerinin Görüşleri

Soru 1	Öğrencilere Çağdaş Türk Klarnet Eseri Çaldırma Durumu ve Öğrencilerin Tutumları
E-1	Lisans ve lise seviyesinde Başvurduğumuz Türk klarnet Eserleri var. Yüksek lisansta Türk Oda Müziği Eserlerine de yöneliyoruz. Öğrenciler istekli.
E-2	Çok fazla eser yok repertuvara giren ve öğrenciler çok talep etmiyorlar.
E-3	Müfredatta var, çaldırıyoruz. Müfredatta yer alan eserler dışındaki eserleri müfredata eklemek adına yeni eserleri takip ediyoruz. Öğrenciler istekli.
Soru 2	Öğrencilere Yönelik En Çok Tercih Ettiği/Ettikleri Eserler
E-1	İstemihan Taviloğlu Türk Klarnet Konçertosu, Turgay Erdener Klarnet Konçertosu ve Adnan Saygun Horon'u çaldırıyoruz. Çünkü bu eserler literatürün güzel örnekleri ve öğrencilerimizin Türk klarnet müziğini tanımasını sağlıyor.
E-2	Sadece Taviloğlu konçerto ve Horon çalınıyor. Ben öğrenciyken başka eser yoktu.
E-3	En çok tercih ettiklerimiz Taviloğlu konçerto, Saygun Horon'dur. Bunlar dışında zaman zaman Erdener konçertoyu da çaldırıyoruz. Tura konçertonun notası edinildi, eser çalışıldı. Bu konçertoyu da ilerleyen dönemlerde öğrencilerimize çaldırılmayı planlıyoruz. Müfredatta yer alması için bir eserde hem çağdaş normlara uygun eserler, hem ulusal ezgilerimizi yansıtan eserler olması özelliklerini arıyoruz. Zaten çok olmayan eser sayısı bu kıstaslar yüzünden iyice azalıyor.

Soru 3	Oda Müziğinde Çağdaş Türk Bestecilerinin Eserlerini Çaldırma Durumu
E-1	Çalınmadı, öğrencilerimiz de tercih etmediler. Onların da görüşlerine başvuruyoruz.
E-2	Çalmadık, tanımıyoruz.
E-3	Mutlaka çaldırıyoruz. Sıklıkla çaldırdığımız eserler; İlhan BARAN'ın "Demet" adlı üflemeli beşli eseri ve Muammer SUN'un "Serpinti" adlı üflemeli beşlileridir. Bunlar dışında bestecilerden talep ederek edindiğimiz klarinet 5'lisine uyarlama eserler de çaldırıyoruz.
Soru 4	Klarinet Eğitiminde Kullanılmak Üzere, Çağdaş Türk Bestecilere Klarinet İçin Neler Bestelemeleri Önerilebilir
E-1	Yeni eserler artmalı. Burada ille de klarinet konçertosu olsun, klarinet sonatı olsun, neoklasik bir yapıda olsun, atonal olsun vs. bir kısıtlama kesinlikle olmamalı. Farklı arayışlar, farklı çalgılarla klarinetin yan yana geldiği örnekler olabilir.
E-2	Öneri yok.
E-3	Çağdaş bir Türk besteci eser yazarken; öncelikle klarinetin teknik yönleriyle ilgili maksimum bilgiye sahip olmak adına profesyonel bir klarinetçiyle sıkı bir bilgi alışverişi sağlamalıdır. Türkiye'de klarinet konçertosu sayısı az ve daha fazla konçerto yazılması bizleri memnun eder ancak; orkestra eşliği gerekeceği için öğrencilerimizin bir platformda sergilemelerini sağlamamız güç. Bu sebeplerle bestecilerin Phantasy, sonatin veya sonat formlarında eserler bestelemeleri daha iyi olabilir. Bir besteci klarinet için bir adet konçerto besteliyor ve devamında yeni konçertolar yazmıyor. Daha güzelleri belki de bu sebeple ortaya çıkmıyor olabilir.
Soru 5	En Beğendiği Çağdaş Türk Klarinet Eseri
E-1	Adnan Saygun'un Horon'u ve İlhan Usmanbaş'ın Monoritmica adlı klarinet dördlüsü.
E-2	Ahmet Adnan Saygun Horon, Fazıl Say Hayyam , Hasan Niyazi Tura Konçerto , İstemihan Taviloğlu konçerto
E-3	Taviloğlu ve Erdener' klarinet konçertolardır.
Soru 6	Fazıl Say'ın Hayyam Klarinet Konçertosu ve Hasan Niyazi Tura'nın Klarinet Konçertoları İle İlgili Düşünceleri
E-1	Say güzel, Tura'yı dinlemedim.
E-2	Kaliteli güzel konçertolardır.
E-3	İkisi de güzel, Tura'nınki sadece yaylılarla eşliklenmiş, avantajlı.

4. Araştırma Sorusu:

Klarnet konçertosu besteleyen Türk bestecilerin, Türk çağdaş klarnet müziği besteleme ve bu eserlerin seslendirilmesi ile ilgili görüşleri nelerdir?

Tablo 10.

Klarnet Konçertosu Bestecilerinin Görüşleri

Sorular	B-1	B-2
Etkilendiği Klarnet Sanatçısı	Etkilendiğim bir klarnet sanatçısı olmadı. Müziğimi en iyi ifade eden çalgının klarnet olacağını düşündüm.	-Oğuz Büyükberber (Klarnet) -Tobias Klein (Alto Saksafon, Bas Klarnet).
Etkilendiği Klarnet Eseri	Etkilendiğim klarnet eseri yok.	Wayne Shorter Branford Marsalis.
Türk Beşlerinin Klarnet Konçertosu Yazmama Sebebine Yönelik Görüşü	Kasıtlı değildir. O dönemde, besteledikleri eserleri icra edecek ya da edebilecek nitelikte sanatçılara uygun eserler bestelemiş olabilirler.	Kasıtlı değildir ve denk gelmemiştir.
Devlet Senfoni Orkestraların Programlarında Yeni Türk Klarnet Konçertolarına Yer Vermeme Sebebine Yönelik Görüşleri	Orkestralar bu anlamda tembellik etmektedir. Himaye konusu da önemlidir. Devlet ya da bakanlık kimi kayınıyorsa onun yeni ya da taze eserlerine programlarda yer verilmesi sağlanıyor.	Orkestraların tembelliği en önemli sebeptir.
Konservatuvarlarda Yeni Türk Çağdaş Klarnet Eserlerine Yönelik Eğilimle İlgili Görüşleri	Klarnet hocasının başta kendisi yeni eserleri takip etmeli, çağdaş Türk klarnet edebiyatına hakim olmalı ve böylece bunu eğitimine yansıtmalıdır. Türk klarnet etüt ya da metodu yok. Bunun besteciden talep edilmesi gerekmektedir.	Yeni eserleri tanımak için seslendirilmeleri gerekli ve bu konunun müsebbibi ise senfoni orkestralarıdır. Eserlerim yurt dışında seslendirildiğinde konservatuvar hocaları bu eserleri okullarındaki klarnet eğitiminde kullanıyorlar.
Dünyada Çağdaş Türk Klarnet Eserlerinin	Devlet bu konuda sorumluluk almalı, finanse etmeli ve hatta bir birim kurarak yeni eserlerin	Eserler nitelikliyse kendilerini tanıtmamın yolunu bulurlar. Sanatçılarımızın Avrupa'da Avrupa müzikleri yerine Türk çağdaş müziği

Tanınması ve Tanıtılmasına Yönelik Düşünceleri	kazandırılmasına destek olmalıdır. Kompozitörler desteklenmelidir.	eserleri seslendirmeleri; eserlerimizin tanınması için doğru bir yöntem olacaktır.
---	--	--

5. Araştırma Sorusu:

Orkestralarda görev alan klarnet sanatçılarının çağdaş Türk klarnet müziği edebiyatı ile ilgili görüşleri nelerdir?

Tablo 11.

Klarnet Sanatçılarının Görüşleri

Sorular	Sanatçıların Yanıtları		
1- Türkiye Çağdaş Türk klarnet eserleri yönünden zengin midir?	S-1 Zengin değil, geliyor.	S-2 Zengin değildir.	S-3 Değildir.
	S-4 Değildir. Nefesli beşli az örneğin.	S-5 Değildir; sonat ve konçerto anlamında eksik.	S-6 Hayır maalesef zengin değildir.
2- Son yıllarda gelişen klarnet Repertuarı bakımından Türkiye'nin Durumu nedir?	S-1 Gelişmektedir.	S-2 Ülkemizin çabalaması gerekmektedir.	S-3 Dünya geliyor ancak bizde durum daha yavaş.
	S-4 Gelişme var ama yeterli değil.	S-5 Avrupa'da ve dünyada çok gelişti. Bizde yeterli değil.	S-6 Avrupa'da ve dünyada çok gelişti. Bizde yeterli değil.
3- Repertuarımızda Çağdaş Türk klarnet eseri var mı? Varsa hangisi/hangileridir?	S-1 Say, Tura, Demirel konçertolar ve daha birçok eser.	S-2 Taviloğlu, Saygun Horon ve Kıvanç Fındıklı "Kuartet".	S-3 Taviloğlu konçerto ve Saygun Horon.
	S-4 Saygun Horon, Taviloğlu ve Erdener Konçerto.	S-5 Taviloğlu, Erdener, Tura klarnet konçertoları; Selman Ada'nın klarnet rapsodisi ve birçok eser.	S-6 Hayır, yok. Yazılanların neredeyse çoğunu seslendirdim yahut çalıştım.

4- Klarnet öğreniminiz süresinde Çağdaş Türk Klarnet eseri çaldınız mı? Bunlar hangileriydi?	S-1 Yazılanların neredeyse çoğunu seslendirdim yahut çalıştım.	S-2 Çalmadım.	S-3 Taviloğlu konçerto ve Saygun Horon.
	S-4 Saygun Horon, Taviloğlu ve Erdener Konçerto.	S-5 Taviloğlu konçerto ve Saygun Horon.	S-6 Hayır çalmadım. Horon çalmak istemişim ama notalarına ulaşamamıştım.
5- En beğendiğiniz Çağdaş Türk Klarnet eseri hangisidir ya da hangileridir?	S-1 HEPSİ BİRBİRİNDEN AYRI GÜZELLİKTEDİR.	S-2 Saygun Horon en severek çaldığım, Erdener Konçerto en severek dinlediğim.	S-3 Sırasıyla Taviloğlu ve Tura Klarnet Konçertolarıdır.
	S-4 Say'ın Hayyam Klarnet Konçertosu ve Alevi Dedeleri Rakı Masasında Nefesli Beşli	S-5 Hasan Tura Klarnet Konçertosu 1. Bölüm.	S-6 Tura Konçerto ve Saygun Horon
6- Şu ana kadar Adnan SAYGUN'un ya da Necil Kazım AKSES'in klarnetli oda müziği eserlerini çaldınız mı, dinlediniz mi, ya da notalarına rastladınız mı?	S-1 SAYGUN'UN İKİ KLARNET İÇİN SEZİŞLER 'İNİ VE KLARNET PİYANO İÇİN UYARLANMIŞ HORON 'UNU ÇALDIM.	S-2 Hayır.	S-3 Hayır.
	S-4 Saygun kentetin notası elimizde var, denedik	S-5 Saygun Horon'u çaldım yalnızca.	S-6 Hayır.

4. SONUÇ ve TARTIŞMA

1. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda Cumhuriyet döneminden itibaren çağdaş klarnet müziği için yapılan bestelerin neler olduğuna ve kaç adet klarnet konçertosu bestelendiğine bakıldığında; 84 adet klarnetli oda müziği bestelendiği anlaşılmaktadır. Klarnet konçertosu sayısı 7'dir. Türk beşlerinin klarnet için konçerto yazmadıkları ve yalnızca Adnan Saygun'un ve Necil Kazım Akses'in klarnetli oda müziği eserleri besteledikleri görülmektedir. Türk beşlerinden hiçbirisi klarnet eğitimi almamıştır ve bu yüzden klarnet konçertosu bestelememiş oldukları düşünülebilir. İstemihan Taviloğlu Türkiye'de bestelenmiş ilk klarnet konçertomuzun bestecisidir. Konservatuvar yıllarında bir

süre klarnet eğitimi almış olması bu kapıyı aralayan ilk Türk besteci olmasında önemli bir etken olabilir. Taviloğlu'nun 1979 yılında seslendirilen ilk Türk klarnet konçertosunu bestelemesinin ardından Turgay Erdener, Betin Güneş, Hasan Niyazi Tura, Özge Gülbey Usta, Fazıl Say ve Evrim Demirel klarnet için konçerto bestelemiştir.

Dikkat çeken önemli bir nokta; bir bestecinin, birincisinin ardından ikinci bir klarnet konçertosu bestelediğidir. 84 eser içinde nefesli beşli eserlerin sayıca fazla olduğu anlaşılmaktadır. Piyano eşlikli klarnet eserlerinin de listede görülmesine rağmen; klarnet sonatı gibi daha büyük ölçekli eserlerin nadir olarak bestelendiğini görmekteyiz. Özellikle klarnet eğitiminde ve resitalerde kullanılmak üzere sonat, sonatin, phantasy gibi solo eserlerin daha fazla olması gerekliliği ortadadır. Bunların yanında, klarnet için etüt bestelenmemiş olması en önemli eksikliklerden biri sayılabilir.

2. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda Devlet Senfoni Orkestraları programlarında Türk klarnet konçertolarına ne kadar yer verdiğine bakıldığında 2007'de Çukurova Devlet Senfoni Orkestrasının Taviloğlu klarnet konçertosunu seslendirdiğini, 2014'te ise Antalya Devlet Senfoni Orkestrasının Tura klarnet konçertosunu seslendirdiğini görmekteyiz. Bu sonuç bize; devlet senfoni orkestraların klarnet konçertosu seslendirme eğiliminde keman ve piyano çalgılarına göre daha zayıf olduğunu göstermektedir. İlgili tablolar incelendiğinde keman konçertolarının 15, piyanonun ise 10 kez seslendirildiği anlaşılmaktadır. Türk beşlerinin bu çalgılar için konçerto yazmış olmalarının bu sayılara pozitif yönde etki etmiş olduğu düşünülmektedir. Ancak yine Türk beşlerinden Hasan Ferit Alnar'a ait olan kanun konçertosunun tablolarda bir kez yer alması bu düşüncüyü zayıflatmaktadır.

Son yıllarda Özge Gülbey Usta'nın, Fazıl Say'ın, Evrim Demirel'in ve Hasan Niyazi Tura'nın klarnet konçertolarının, Hasan Niyazi Tura'nınkinin dışında devlet senfoni orkestralarınca seslendirilmediği görülmektedir. Bir müzik politikası olarak klarnet müziğine güç ve destek vermek; devlet senfoni orkestralarınca da benimsenmesi gereken bir yaklaşım olmalıdır. Bu eserlerin seslendirilmesi, bestecilerin yeni klarnet eserleri üretmelerinde daha istekli olmalarını sağlayabilir. Orkestraların eser seçimi ve bu seçimde izlenen yöntemler ise ayrı bir araştırma konusudur

3. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda konservatuvarlarda görevli klarnet eğitimcilerinin Türk çağdaş klarnet müziği eserlerinin bu kurumlarda kullanılma durumu ile ilgili görüşlerinin ne olduğuna bakıldığında;

- Üç eğitimciden ikisinin ilgili eserleri kullandıklarını ve öğrencilerin bu yönde olumlu tutumda olduklarını anlıyoruz.

- Üç eğitimcinin de öğrencilere çaldırmak üzere en çok başvurdukları eserlerin; Taviloğlu-konçerto ve Saygun-Horon olduğu görülmektedir. Bunların dışında Erdener ve Tura'nın konçertolarının da tercih edilen ilk eserler olduğu anlaşılmaktadır.
- Öğrencilere Türk oda müziği eseri çaldırmayı eğitimcilerden ikisinin tercih etmediği ve öğrencilerinin de bu eserleri çalmak istemedikleri görülürken; diğer eğitimcinin bu eserlere mutlaka yer verdiği ve özellikle İlhan BARAN'ın "Demet" ve Muammer SUN'un "Serpinti" adlı üflemeli beşli eserlerini çaldırıldığı görülmektedir.
- Eğitimcilerden ikisi, bestecilerin; klarnet eğitiminde kullanılmak üzere yeni klarnet eserleri bestelemelerinin gerekli olduğunu düşünürken bir eğitimci soruya yanıt vermemiştir. İki eğitimci, bestecilere; solo ve oda müziği eserleri bestelemeleri yönünde öneri sunduklarını belirtmişlerdir. Burada önemli nokta; bir eğitimcinin bestecilere klarnet müziği bestelerken profesyonel bir klarnetçi ile çalışılmasının önemini hatırlatmasıdır.
- Eğitimcilerin en beğendiği çağdaş Türk klarnet eserleri sorulduğunda; Taviloğlu, Erdener, Say ve Tura'nın klarnet konçertoları, Saygun'un Horon'u ve Usmanbaş'ın Monoritmica adlı klarnet dördlüsü eserlerinin en beğenilenler olduğu görülmüştür. Burada Saygun Horon ve Taviloğlu konçertonun, klarnet eğitimde en çok tercih edilen eserler olduğu hatırlandığında; bu eserlerin birçok yönde en çok tercih edilen klarnet eserleri oldukları sonucu ortaya çıkmaktadır.
- Eğitimcilerden üçünün Say klarnet konçertosunu güzel buldukları; ikisinin Tura konçertoyu beğendiği, birinin bu eseri henüz dinlemediği anlaşılmaktadır.

Klarnet eğitimcilerinin görüşleri değerlendirildiğinde ilginin belli eserler üzerinde yoğunlaştığı anlaşılmıştır. Taviloğlu konçerto ve Saygun Horon eğitimcilerin öğrencilik yıllarında çaldığı eserler olduğu için şimdiki eğitimciliklerine çok etki etmesi gayet normal olarak değerlendirilmelidir. Ancak eğitimci olmanın sorumluluğu gereği, kendi kültür ürünlerimiz olan çağdaş Türk klarnet repertuarını iyi tanımak ve öğrencilerin de bu edebiyatı iyi tanımasını sağlamak gerekmektedir.

4. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda klarnet konçertosu besteleyen Türk bestecilerin, çağdaş Türk klarnet eserlerinin seslendirilmesi ve klarnet eğitiminde kullanılma durumu ile ilgili görüşlerinin ne olduğuna bakıldığında;

- Bir besteci kendisine ait olan klarnet konçertosunu bestelerken etkilendiği bir klarnetçi olmadığını belirtmiş, diğer besteci ise klarnet icracısı Oğuz Büyükberber'den ve bas klarnet ve alto saksafon icracısı Tobias Kleinden etkilendiğini belirtmiştir.

- Bestecilerden biri eserini bestelerken etkilendiği bir klarnet eseri olmadığını, diğeri ise Wayne Shorter ve Brandford Marsalis adlı bestecilerin eserlerinden etkilendiğini belirtmiştir.
- Bestecilere, Türk beşlerinin neden klarnet konçertosu yazmamış olduklarıyla ilgili fikirleri sorulduğunda; her ikisi de Türk beşlerinin kasıtlı olmadığını belirtmişlerdir.
- Her iki besteci de, orkestraların yeni Türk klarnet konçertolarına programlarında yer vermemelerinin sebebi olarak orkestraların tembelliğini sebep göstermiştir. Bir besteci, bireysel ilişkiler ve himaye edilen besteci olmanın programlarda daha rahat yer bulmada etkili olduğunu belirtmiştir.
- Konservatuvarların yeni bestelenmiş çağdaş Türk klarnet eserlerine yönelik tutumlarına ilişkin besteciler; eğitimcilerin eserleri öncelikle kendilerinin tanınmaları gerektiğini belirtmişlerdir. Bunun için orkestra eşlikli konçerto formunda eserlerin öncelikle orkestralarca seslendirilmesi ve sonrasında konservatuvar klarnet eğitimcisinin bunu müfredata almaları gerektiğini belirtmişlerdir.
- Dünyada çağdaş klarnet eserlerimizin tanıtılmasıyla ilgili iki bestecinin görüşleri birbirleriyle çok farklılık göstermektedir. Bir besteci, bestecinin maddi olanaklarının eserini tanıtmaya el veremeyeceği için tüm sorumluluğun devlet tarafından üstlenilmesi gerektiğini düşünmektedir. Diğer besteci ise iyi olan eserin zaten kendini tanıtılabileceğini düşünmekte ve iyi olduğumuz kadar tanınıyor olduğumuz sonucunu vurgulamaktadır.

Klarnet konçertosu besteleyen iki bestecinin görüşleri değerlendirildiğinde her iki besteciye de etkileyen bir klarnet konçertomuzun olmadığı anlaşılmaktadır. Bestecilerin, orkestraların eser seçiminde objektif davranmadıkları yönündeki görüşleri yeni eserler besteleyecek bestecileri olumsuz yönde etkileyebileceği için bu konuda mutlaka adımların atılması gerekmektedir. Orkestraların tutucu olmadan, çağdaş normlarda değerlendirmeler yaparak yeni eserlere kucak açması önemlidir. Belli orkestraların belli bestecilerin eserlerini çalıp diğerlerine şans vermemesi ülkemiz müzik yaşantısına olumsuz etkiler yapmaktadır; bu etkiyi görüşme yapılan bestecilerin kırgın olmalarından anlamaktayız.

5. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda orkestralarda görev alan klarnet sanatçılarının çağdaş Türk klarnet müziğini tanıma ve icra etme durumları incelendiğinde;

- Sanatçıların altısı da Türkiye'nin çağdaş klarnet eserleri yönünden zengin olmadığını düşünmektedirler.
- Türkiye'nin çağdaş klarnet repertuarı bakımından gelişmekte olduğunu düşünen klarnet sanatçıları; gelişmenin henüz yeterli düzeyde olmadığını düşünmektedirler.

- Sanatçılara, repertuvarlarında çağdaş Türk klarnet eseri olup olmadığı sorulduğunda biri dışında hepsinin çeşitli eserleri çaldığı görülmektedir. En fazla çalınan eserlerin Taviloğlu konçerto ve Saygun Horon olduğu görülmektedir.
- Sanatçılardan ikisinin öğrencilik yıllarında hiç Türk eseri çalmadığı; diğer dördünün ise çeşitli eserler çaldıkları görülmektedir. Yine Taviloğlu konçerto ve Saygun Horon en çok çalınan eserler arasındadır.
- En beğenilen çağdaş Türk klarnet eseri sorulduğunda yanıtlar çeşitlenmiştir ancak Tura konçertonun en çok beğenilen eser olduğu anlaşılmıştır.
- Sanatçılardan dördü, Adnan Saygun ve Necil Kazım Akses'in trio ve kentetlerini daha önce duymamış ya da notalarına rastlamamışlardır. İki sanatçı bu bestecilerden yalnızca Saygun'un iki eserini tanımaktadırlar. Akses'in klarnetli oda müziği eserlerinden hiçbir sanatçı haberdar değildir.

Klarnet sanatçılarının görüşleri değerlendirildiğinde yeni eserleri tanımaya yönelik pozitif bir eğilimin olduğu anlaşılmaktadır. Eğitimcilerin görüşlerinde anlaşıldığı gibi sanatçıların repertuvarlarında da Taviloğlu konçerto ve Saygun Horon en önemli eserler olarak görülmektedir. 1979'da ilk defa seslendirilen bir klarnet konçertosunun yaklaşık 40 yıl sonra hala en çok tanınan, çalınan, öğretilen ve sevilen eser olması öncelikle bu eserin başarısını göstermektedir. Ancak klarnet eğitiminde bu eserin ve diğer kültleşmiş eserlerin yanına yeni eserlerin müfredata eklenmesi; ileride klarnet sanatçısı olacak öğrencilerin şimdiden bu edebiyatı iyi tanınmasına ve tanıtmasına temel olacaktır.

Genel olarak Türkiye'de cumhuriyetten itibaren çağdaş Türk klarnet edebiyatı incelendiğinde sayıca fazla ama seslendirilmesi bağlamında az esere sahip olduğumuz anlaşılmaktadır. Bu eserlerin seslendirilmesinde öncelikli sorumluluk orkestralarımıza düşmektedir. Konservatuvar klarnet eğitiminde, yeni eserlerin öncelikle eğitimcilerce tanınması, çalınması ve uygun bulunduğu takdirde öğrencilerle bu eserlerin buluşturulması sağlanmalıdır. Türk bestecilerin besteledikleri eserlerin dünyaya duyurulmasında internet etkin olarak kullanılmalı; konser kayıtları video paylaşım siteleri aracılığıyla dünyaya duyurulmalıdır.

KAYNAKLAR

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.B., Akgün, Ö.A., Karadeniz, Ş., Demirel, F., (Ekim 2009), Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Pegem Yayınları.

Pino, D. (1980) ,The Clarinet and Clarinet Playing, New York: Dover Publications

Lawson, C. (1995), The Cambridge Companion to the Clarinet, Cambridge: Cambridge University Press

Hoyt, A. (2010), Brahms, Debussy and Beyond... "A Look at the Clarinet Repertoire and the Influence Brahms Had on Modern Composers", Yüksek Lisans Tezi, Ball State University

Şahin, M., Duman, R. (2008), Cumhuriyetin Yapılanma Sürecinde Müzik Eğitimi, ÇTTAD, VII/16-17, (2008 Bahar/Güz)